

Тематична рубрика: **ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ**

УДК 336.774 (477)

Борисюк І.О.,

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки,

Національний авіаційний університет

Цибульська А.С.,

студентка, Національний авіаційний університет

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

ANALYSIS OF THE LEASING SERVICES MARKET IN UKRAINE

У статті розглянуто основні тенденції, що визначають розвиток ринку лізингових послуг в Україні. Охарактеризовано основних учасників ринку фінансового лізингу. Проаналізовано основні показники, що характеризують надання послуг фінансового лізингу в Україні. Виявлено основні проблеми, що стримують розвиток і ефективне використання лізингу для фінансування потреб українського бізнесу. Виділено основні напрямки і перспективи подальшого розвитку лізингових відносин в Україні.

Ключові слова: лізинг, фінансовий лізинг, лізинговий ринок, лізингові угоди, лізингові компанії, лізингодавці.

В статье рассмотрены основные тенденции, определяющие развитие рынка лизинговых услуг в Украине. Охарактеризованы основные участники рынка финансового лизинга. Проанализированы основные показатели, характеризующие предоставление услуг финансового лизинга в Украине. Выявлены основные проблемы, сдерживающие развитие и эффективное использование лизинга для финансирования потребностей украинского бизнеса. Выделены основные направления и перспективы дальнейшего развития лизинговых отношений в Украине.

Ключевые слова: лизинг, финансовый лизинг, лизинговый рынок, лизинговые сделки, лизинговые компании, лизингодатели.

The article considers the main trends, which determine the development of the leasing market in Ukraine. The main participants of the financial leasing market are described. Main indicators, which characterize the provision of financial leasing services in Ukraine have been analyzed. Revealed basic problems, which hamper the development and effective use of leasing to finance the needs of Ukrainian business. Highlighted main directions and prospects of leasing relations in Ukraine further development.

Key words: leasing, financial leasing, leasing market, leasing agreements, leasing companies, lessors.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день лізинг є одним із найбільш перспективних і дієвих інструментів фінансування капіталовкладень підприємств, який здатний ефективно розвивати виробництво та активізувати інвестиційний процес в країні. Він сприяє оновленню застарілої матеріально-технічної бази суб'єктів господарювання, отриманню ними доступу до найновішої техніки і сучасних технологій за порівняно невисоку ціну, розвитку малих та середніх підприємств. Тому розвиток цієї фінансової послуги на фінансовому ринку України є необхідним та актуальним.

У розвинених країнах через лізинг здійснюється майже третина інвестицій в основні засоби, в той час як в Україні цей показник в останні роки не перевищує 4%. В країнах ЄС для представників малого та середнього бізнесу лізинг - друге за поширеністю джерело фінансування після кредитних ліній. В Європі 24% лізингоодержувачів є ФОП, або підприємцями, початківцями у власному мікробізнесі. Не зважаючи на широку розповсюдженість лізингу у розвинутих країнах, в економічному середовищі України такий вид взаємовідносин ще дуже мало поширений через його порівняну новизну, незначний досвід і недосконалість законодавчої бази.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку фінансових інструментів в Україні лізинг привертає увагу багатьох іноземних та вітчизняних учених, про що свідчить велика кількість публікацій на тему лізингу. Питання організації лізингових відносин та розвитку лізингових послуг в Україні досліджувалися у працях таких науковців, як: Л. Беновської, Г. Грідіної, О. Грищенко, О. Кузьміна, Н. Лісовської, С. Лукаш, Б. Луціва, В. Міщенко, Г. Холодного, В. Черненко та інших. Однак автори спираються на застарілі статистичні дані, що ускладнює уявлення про сучасний стан справ на ринку лізингу, оскільки він постійно перебуває в динаміці.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз динаміки, виявлення тенденцій, проблем та напрямків подальшого розвитку ринку лізингових послуг в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Лізинг — це підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна. Таке майно є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів [1].

Залежно від особливостей здійснення лізингових операцій лізинг може бути двох видів - фінансовий чи оперативний. За формою здійснення лізинг може бути зворотним, пайовим, міжнародним тощо. Об'єктом лізингу може бути нерухоме і рухоме майно, призначене для використання як основні фонди, не заборонене законом до вільного обігу на ринку і щодо якого немає обмежень про передачу його в лізинг.

Ринок фінансового лізингу складається з двох основних учасників, зокрема:

– фінансові компанії, які крім фінансового лізингу також надають інші фінансові послуги (кредитування, гарантії та поруки тощо). Однак ця група

компаній, яких налічується близько 400, фактично не здійснює фінансовий лізинг;

– лізингодавці – юридичні особи, які є в Реєстрі Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі Нацкомфінпослуг). Вони не є фінансовими установами, але саме на них припадає основна частка фінансового лізингу. На кінець 2017 року було зареєстровано близько 200 таких установ [2].

Станом на 30.09.2017 до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено інформацію про 193 юридичних осіб – лізингодавців та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 408 фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу (рис. 1).

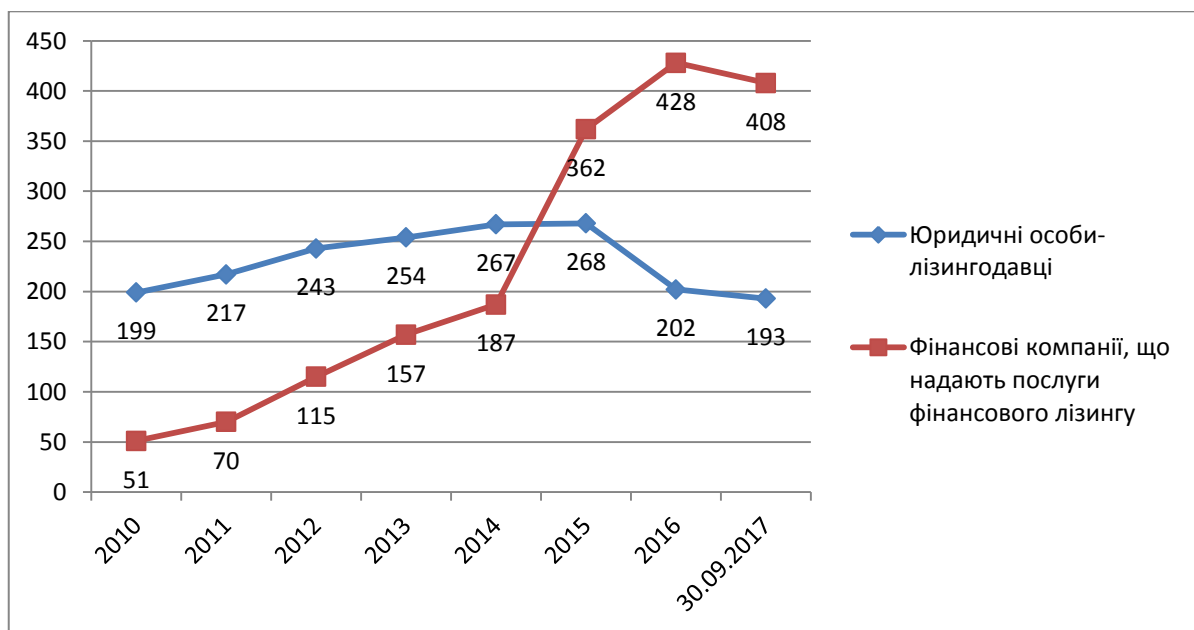

Рис. 1 Кількість юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компанії, що надають послуги фінансового лізингу в Україні в 2010-2017 рр. [2]

З метою сприяння розвитку відкритого і рівнодоступного ринку оперативного і фінансового лізингу в Україні шляхом координації діяльності підприємств, що об'єдналися для захисту спільних інтересів, в 2005 році була створена Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців» як добровільне об'єднання професійних учасників ринку лізингу [3].

Рейтинг лізингових компаній за розміром лізингового портфелю, який розробила Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців», показано в табл. 1.

Таблиця 1

Рейтинг лізингових компаній за результатом 1 півріччя 2016 р. [4]

№	Назва лізингової компанії	Лізинговий портфель, млн. грн
1	ВТБ Лізинг Україна	3 838,350
2	Райффайзен Лізинг Аваль	2 013,245
3	УніКредит Лізинг	1 571,323
4	ІНГ Лізинг Україна	1 449,600
5	ОТП Лізинг	842,325
6	Порше Лізинг Україна	471,830
7	Хюпо Альпе-Адрія-Лізинг	468,151
8	ALD Automotive/Перша лізингова компанія	384,000
9	Євро Лізинг	366,822
10	VAB Лізинг	314,700
11	Сканія Кредит Україна	241,000
12	Ілта	204,883
13	AVIS Україна	203,000
14	СГ Еквіпмент Лізинг Україна	153,000
15	Кредит Європа Лізинг	84,556
16	Адванс-Лізинг	57,600
17	Укіо Банк Лізинг	53,000
18	Автоприват	52,100
19	Оптіма-лізинг	20,770
20	ВФС Україна	16,500
	Разом	12 806,755

В першій трійці лідирують компанії з іноземним капіталом. Так, засновником ПП «ВТБ Лізинг Україна» є Лафлукс трейдінг (Кіпр); ТОВ «Райффайзен Лізинг Аваль» - дочірня компанія Райффайзен Банк Аваль та Райффайзен Лізинг Інтернешнл (Австрія); УніКредит Лізинг є частиною міжнародної фінансової групи UniCredit (Італія).

Дослідження розвитку ринку лізингу і сучасного його стану в Україні проведено на основі статистичної інформації Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» [2, 3].

Сьогодні вітчизняний ринок надання лізингових послуг активно розвивається та демонструє зростання. Бурхливе зростання економіки, створення нової та розбудова існуючої інфраструктури, а також популяризація лізингу як зручного інструменту для фінансування техніки та обладнання потужними фінансовими структурами з іноземним капіталом й досвідом сприяли росту лізингового ринку у 2007-2013 роках. Економічна криза 2008-2009 року дещо сповільнила темпи, більшість суб'єктів господарювання почали економити на оновленні основних засобів, виросли проценті, валютні, кредитні ризики, більшість клієнтів стали неплатоспроможними, невеликі лізингові компанії почали виходити з ринку та зачиняти свої філії. Однак вже у 2010-2011 роках приріст об'ємів лізингового портфелю провідних компаній перевищив найоптимістичніші прогнози. Така тенденція утримувалася протягом 2012-2013 років, але вже з 2014 року ситуація різко змінилася негативним трендом, оскільки погіршилася ситуації в економічній та фінансовій сферах в зв'язку з військово-політичними подіями на сході України, що зумовили зростання ризиків та вартості фінансових ресурсів, ускладнення доступу лізингодавців до ринків капіталів, падіння кредитоспроможності потенційних лізингоотримувачів тощо. І лише з 2016 р. знову спостерігається зростання обсягів лізингових операцій [5, 6].

На відміну від банківського кредиту, що став менш доступний як для юридичних, так і фізичних осіб, лізинг сьогодні виступає єдиним ресурсом довгострокового фінансування в країні. І якщо у 2007-2012 роках вважалося, що лізинговий продукт значно дорожчий від банківського, то з 2015 року відсоткові ставки лізингових компаній знизилися. Суттєво змінилися підходи, програми, продукти та умови для отримання позитивного рішення за лізинговою угодою, зокрема: збільшився відсоток власного внеску (авансового платежу), скоротився строк лізингової угоди, зменшився ліміт на загальну суму фінансування, критерії оцінки ризиків стали ще більш жорсткими, що з одного боку призвело до суттєвого скорочення лізингового ринку, але з другого – підвищило якість портфелю та його обслуговування.

Інформація щодо вартості договорів фінансового лізингу та їх кількості, укладених юридичними особами та фінансовими компаніями протягом 2010-2017 рр., представлена в табл. 2.

Таблиця 2

Інформація щодо вартості договорів фінансового лізингу та їх кількості, укладених юридичними особами та фінансовими компаніями [2]

Період	Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за період, (млн. грн.)		Кількість договорів фінансового лізингу (од.), укладених за період	
	юридичними особами	фінансовими компаніями	юридичними особами	фінансовими компаніями
2010	4965	7,6	5090	14
2011	11327,7	9,7	10906	14
2012	14708,8	1,7	10826	6
2013	31536,6	16,5	11051	32
2014	7181,0	257,4	8940	26
2015	6241,4	20,2	4098	21
2016	9755,0	67,3	9122	38
9 міс. 2017	9209,3	121,4	5707	36

Найбільша кількість договорів фінансового лізингу припадала на 2013 р. і складала 11083 договори, укладені фінансовими компаніями та юридичними особами на суму 31553,1 млн. грн.

Протягом 2016 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено 9 160 договорів фінансового лізингу, що на 120% більше, ніж у 2015 році, а вартість договорів фінансового лізингу збільшилась на 56,9% і становила 9 822,3 млн. грн.

Кількість діючих договорів фінансового лізингу в 2016 році становила 17 тис. Цей показник виявився нижчим на 24% у порівнянні з показником 2015 року та на 30% – у порівнянні з показником 2014 року. Вартість діючих договорів фінансового лізингу торік становила 22,8 млрд. грн., що на 13% менше ніж у 2015 році та втричі менше ніж у 2014 році [7].

Для розуміння поточної ситуації на ринку фінансових послуг України необхідно дослідити структуру укладених договорів фінансового лізингу у розрізі галузей, що представлена на рис. 2.

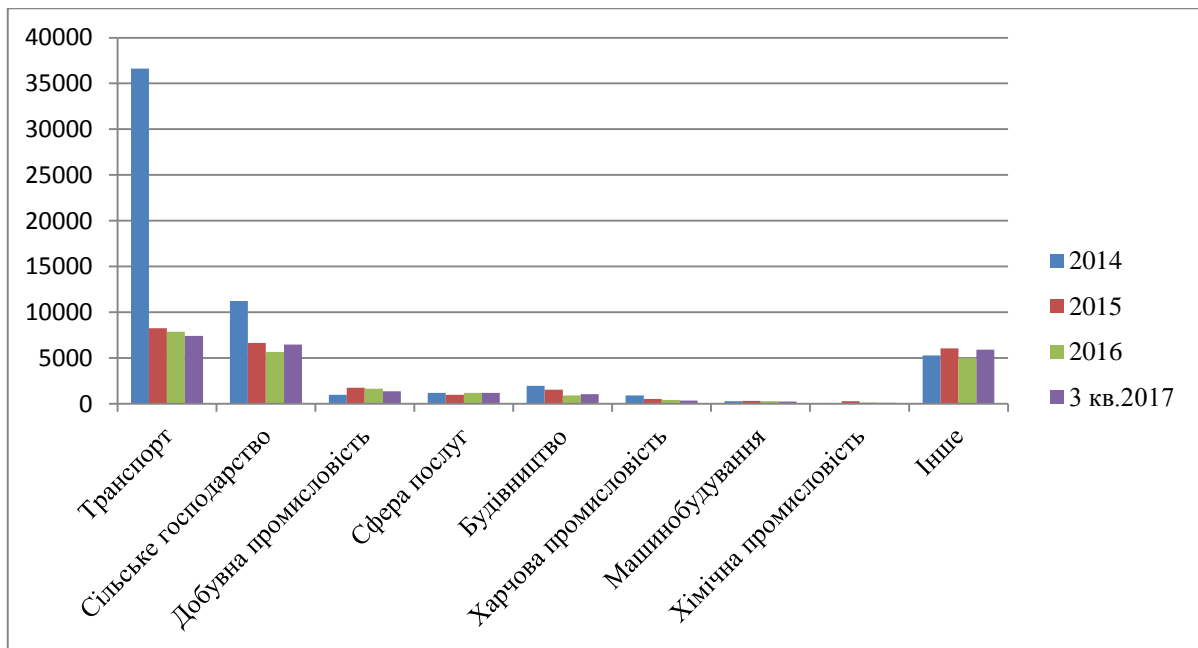

Рис. 2 Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за галузями, млн. грн. [2]

На відміну від європейських країн, де найбільш популярною для лізингу є нерухомість, в Україні найбільшими споживачами лізингових послуг є транспортна галузь, сільське господарство, добувна промисловість, сфера послуг, будівництво. Цьому сприяє досить потужний попит на легковий та комерційний транспорт, зростання привабливості аграрного бізнесу для фінансових структур завдяки збільшенню його прибутковості, а також висока ліквідність предмету лізингу. У випадку несплати платежів за договором його можна легко вилючити та реалізувати на вторинному ринку.

Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за терміном їх дії зображено на рис. 3.

Станом на 31.12.2016 спостерігається тенденція зменшення частки довгострокових договорів лізингу. Вартість договорів, термін дії яких більше 5 або дорівнює 10 рокам порівняно з аналогічною датою минулого року, зменшилась на 11% (655,3 млн. грн.), договори з терміном дії більше 10 років зменшились на 33,8% (437,5 млн. грн.). Вартість договорів фінансового лізингу строком до 2 років показали ріст на 30,5% (1 075,8 млн. грн.), строком від 2 до 5 років зменшилась на 20,3% (3 153,1 млн. грн.).

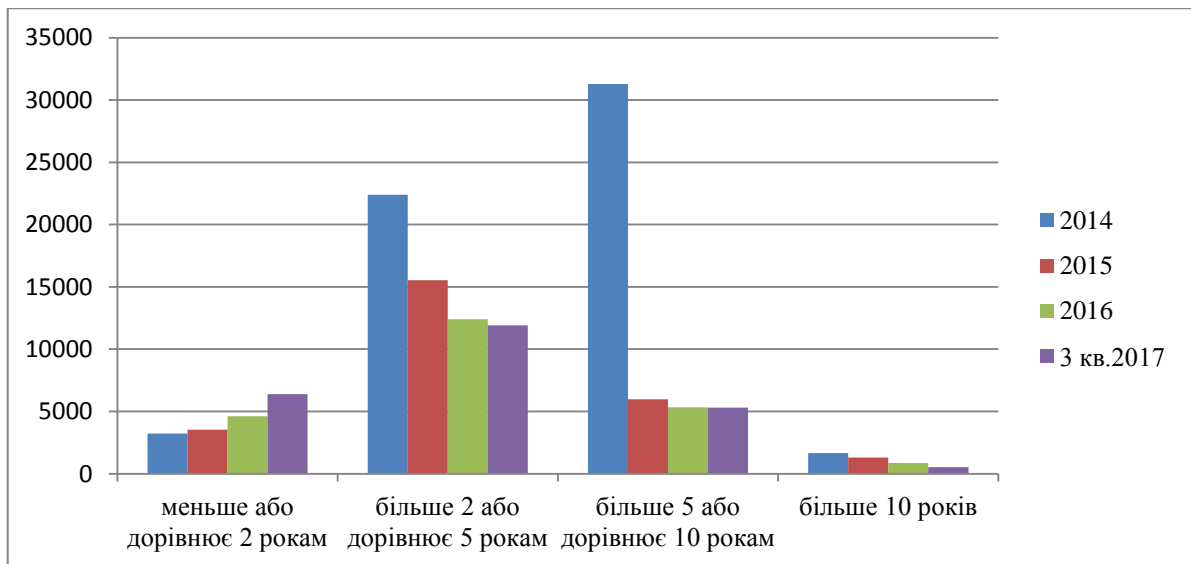

Рис. 3 Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за терміном їх дії, млн. грн. [2]

Вартість договорів фінансового лізингу на кінець періоду за обладнанням представлена на рис. 4.

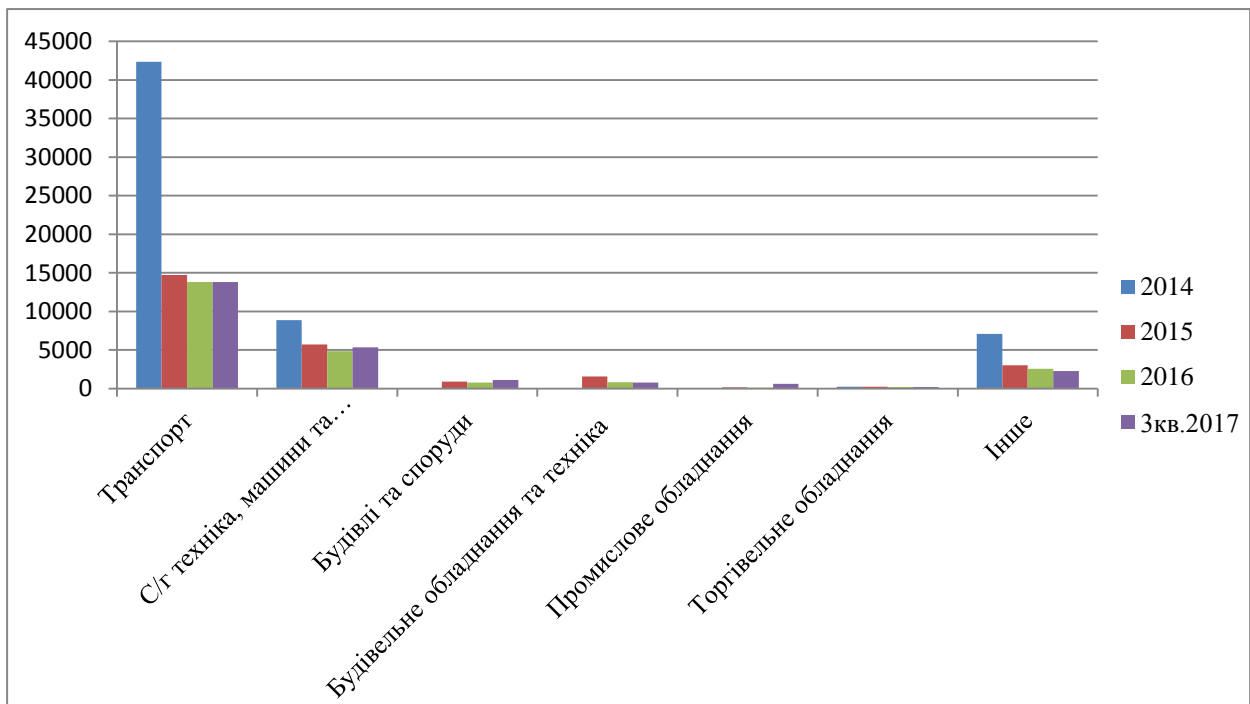

Рис. 4 Розподіл вартості договорів фінансового лізингу на кінець періоду за обладнанням, млн. грн. [2]

Основні об'єкти фінансового лізингу за чинними договорами станом на 31.12.2016: транспортні засоби - 13 828,2 млн. грн. або 59,7% від загальної

суми договорів; техніка, машини та устаткування для сільського господарства – 4 845,2 млн. грн. (20,9%); будівельне обладнання та техніка – 821,0 млн. грн. або 3,5% від загальної суми договорів.

Джерела фінансування лізингових операцій за 2014-2017 рр., що здійснені юридичними особами – лізингодавцями та фінансовими компаніями, наведені на рис. 5.

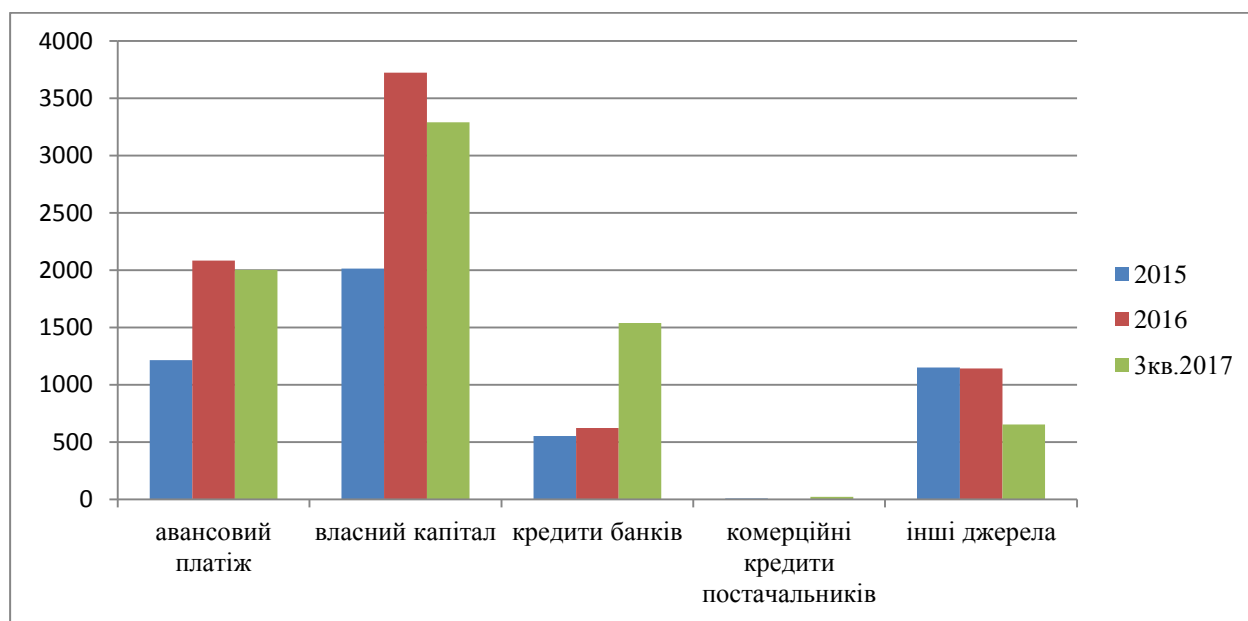

Рис. 5 Структура джерел фінансування лізингових операцій, млн. грн. [2]

За 2016 рік загальний обсяг джерел фінансування юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компаній становить 7578,0 млн. грн., що на 2635 млн. грн., або на 53,3%, менше порівняно з відповідним періодом 2015 року. У структурі джерел фінансування лізингових операцій юридичних осіб – лізингодавців найбільшу частку займає власний капітал 48,9% (3 690,2 млн. грн.).

Отже, за результатами 2016 року, ринок лізингу України за версією Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» склав 0,2% від ВВП країни і близько 6% від усіх капітальних інвестицій. Структура лізингового ринку: 70% - автомобілі, 27-28% - сільськогосподарська і спеціальна техніка. 5800 автомобілів - максимальне проникнення у авторинок за всю історію лізингу в Україні. Це 8,3% всіх проданих авто або кожен дванадцятий автомобіль. Для

порівняння, банки профінансували купівлю 12-13% авто. Аграрний сектор сумарно отримав 640 предметів лізингу на 2 млрд. грн.

За результатами 2017 року обсяг угод українських лізингових компаній збільшився майже вдвоє. Лізинговий ринок не тільки повністю відновився, але й набирає значних обертів. Портфель лізингових компаній зараз зростає швидше, ніж ВВП країни. Цей сегмент розвивається темпами, набагато більшими ніж банківське кредитування. Так, за 9 місяців 2017 року компаніями-учасниками Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» надано в лізинг техніки та обладнання більше, ніж за весь 2016 рік. Вартість чинних договорів фінансового лізингу станом на 30.09.2017 становить 24139,4 млн. грн. Вартість об'єктів лізингу, що є предметом договорів, становить 7509,8 млн. грн.

За три квартали 2017 року обсяг нового бізнесу лізингових компаній склав 6,89 млрд. грн. (сукупна вартість предметів лізингу), що на 103% перевищує аналогічні показники 2016 року. Це значно збільшило кількість замовлень на лізинг техніки різного призначення у вітчизняних компаній. Так, станом на 30.09.2017 р. загальний обсяг портфелю лізингових компаній-членів Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» склав 10,614 млрд. грн., що на 474 млн. грн. або 5% більше, ніж за такий самий період минулого року. Лідерами по приросту лізингового портфелю стали компанії: «Ленд Ліз» (торгова марка «Альфа-лізинг») (+62% по відношенню до загального обсягу лізингового портфелю станом на кінець 2016 року); «Теком-Лізинг» (+38%); «ОТП-Лізинг» (+28%) [5].

Збільшення обсягів фінансування предметів лізингу відбувається як за рахунок активізації роботи з клієнтами, які раніше мали досвід роботи з лізинговими компаніями, так і за рахунок налагодження співпраці з представниками малого і середнього бізнесу, реалізації різних роз'яснювальних програм, підвищення обізнаності щодо тих можливостей і переваг, які надає фінансовий лізинг. Малий та середній бізнес починає більше розуміти переваги різних небанківських способів фінансування, в той

час, як банківський ринок залишається «зарегульованим», дуже часто банківські кредити є недоступними для малого та середнього бізнесу.

Лізингові компанії нарощують обсяги фінансування на фоні негативної динаміки банківського кредитування: за 9 місяців 2017 року обсяг банківських кредитів, наданих суб'єктам господарювання, зменшився на 14,540 млрд. грн. (-1,7%) до 832,552 млрд. грн.; а обсяг кредитів виданих фізичним особам зріс на 1,050 млрд. грн. (+0,7%) до 158,435 млрд. грн. Небанківські компанії набагато швидше приймають рішення, ніж банки, вони більш клієнторієнтовані і мають можливість пропонувати фінансування за більш низькими ставками.

Покращенню ситуації на ринку лізингових послуг деякою мірою сприяє і розширення джерел фондування лізингових компаній. Так, зокрема, в третьому кварталі 2017 року Європейським банком реструктуризації і розвитку вперше за його історію було надано кредит в розмірі 550 млн. грн. одній із учасниць асоціації для фінансування потреб малого та середнього бізнесу в Україні.

Зростання інтересу до лізингу обумовлено, зокрема, і підвищенням обізнаності потенційних клієнтів щодо можливостей та переваг фінансового лізингу, чому сприяє розпочата в 2017 р. активна довгострокова співпраця асоціації з проектом USAID «Трансформація фінансового сектору» в частині розвитку умов доступності малого та середнього бізнесу до фінансування, в тому числі за рахунок фінансового лізингу. Крім популяризації лізингу, сприяє покращення умов у веденні бізнесу та питання удосконалення нормативної бази компаній [5].

З метою покращення якості надання послуг з фінансового лізингу та оздоровлення галузі були зроблені певні кроки. Так, у грудні 2016 року набула чинності Постанова КМУ про ліцензійні умови [8]. Першим під ліцензування потрапив фінансовий лізинг. Наразі відбувається процес ліцензування тих учасників, які раніше надавали такі послуги, їм було надано термін до 10 червня 2017 року для приведення своєї діяльності у

відповідність до цих вимог [7]. В 2017 році Нацкомфінпослуг завершила ліцензування лізингової діяльності. Станом на 1 грудня 2017 року ліцензію на надання послуг з фінансового лізингу отримали 364 компанії (86 лізингодавців - юридичних осіб (не фінансових установ) та 278 фінансових компаній).

Таким чином, надзвичайно позитивна динаміка збільшення обсягу лізингових операцій в 2016-2017 рр. свідчить про те, що фінансовий лізинг є ефективною альтернативою банківському кредитуванню та єдиним доступним джерелом фінансування потреб українського бізнесу.

Основними тенденціями ринку лізингу в Україні можна назвати:

- зниження кількості лізингових компаній, які активно фінансують угоди;
- зосередження на ефективному адмініструванні існуючого портфеля та максимізації повернення раніше інвестованих фінансових ресурсів;
- аграрний сектор як основний клієнт лізингових компаній;
- укладання угод на поодинокі та високоліквідні предмети (сільськогосподарська техніка, легкові автомобілі);
- співпраця виключно зі стабільними компаніями, що не менше 3-х років успішно функціонують на ринку;
- активна реалізація вилучених предметів у повторний лізинг чи продаж.

Однак існує декілька перешкод, які заважають нормальному функціонуванню ринку лізингу України. По-перше, це дискримінаційне оподаткування, зокрема ПДВ при вилученні предметів лізингу. На відміну від банків, для лізингодавців це питання залишається неврегульованим другим рік. І внаслідок цієї дискримінації додатковий податок на галузь складає 20%. Для вирішення цієї проблеми Асоціація лізингодавців подала на розгляд Кабміну законодавчі ініціативи, які схвалив ЄБРР, і сподівається на підтримку Уряду в цьому питанні. По-друге, в Україні існує застаріла нормативна база щодо лізингу. Асоціація спільно з профільним парламентським комітетом і регулятором ринку виступила з пропозицією прийняти новий закон «Про фінансовий лізинг», який би створив поле для

приходу нових гравців, підвищення конкуренції в галузі та зниження цін. По-третє, недоліки судової системи, що дозволяють боржникові користуватися автомобілем без оплати; діяльність на ринку шахраїв, які видають себе за професійні лізингові компанії, а також відсутність довгострокового гривневого фондування. По-четверте, відсутність пільг для становлення лізингу та укріплення його позицій на ринку фінансових послуг.

Подальший розвиток небанківських форм фінансування бізнесу в Україні буде залежати від змін в законодавчому регулюванні на ринку небанківського фінансування. Дуже важливим є прийняття нової редакції законопроекту «Про фінансовий лізинг» [9] та внесення змін до інших законодавчих актів, які його регламентують, а також регулюють питання захисту як лізингодавця, так і лізингоотримувача, що дозволить створити необхідні умови для залучення додаткових інвестицій в економіку. Жодна з програм Уряду щодо підтримки фінансування малого та середнього бізнесу, агросектору, тощо не передбачає стимулювання використання фінансового лізингу саме для оновлення виробничих потужностей підприємств.

Експерти прогнозують подальше зростання ринку лізингових послуг в Україні, зокрема, якщо профільний закон («Про фінансовий лізинг») приймуть, темпи розвитку ринку в 2018-20 роках ще більше прискоряться. Якщо Уряд запровадить спеціальні програми стимулювання використання лізингу малим та середнім бізнесом, то ринок може взагалі зрости в 3-4 рази. Це може бути податкове стимулювання, різні компенсаційні механізми та програми здешевлення вартості обладнання, яке передається в лізинг.

Основними напрямками покращення ситуації на ринку фінансових послуг є: удосконалення законодавчої бази та її гармонізація з міжнародними нормами; зниження вартості кредитних ресурсів, які б не перевищували 20 % річних, для забезпечення ефективності лізингових операцій; зниження вартості нотаріальних послуг з оформлення договору лізингу з метою послаблення фінансового навантаження на учасників лізингової угоди; сприяння розвитку інфраструктури ринку лізингових послуг; розвиток

системи гарантій і страхування предметів лізингу; розробка комплексу заходів для збільшення іноземних інвестицій; посилення зацікавленості банків через систему пільг у довгостроковому кредитуванні лізингових угод; створення лізингових центрів, які б спеціалізувалися на наданні лізингових послуг для підтримки діяльності стартапів та малих підприємств; формування бази даних про попит і пропозицію на обладнання, транспорт та устаткування для покращення пропозиції лізингу [10].

Для активізації діяльності лізингових компаній необхідні відповідні макроекономічні умови, що передбачає зменшення середньозваженої ставки НБУ за всіма інструментами, зростання національної економіки, скорочення рівня безробіття, активізацію кредитування комерційними банками. Крім цього, необхідні й відповідні інституційні умови, що визначає необхідність проведення глибоких реформ у державній політиці регулювання вітчизняного ринку лізингу, удосконалення нормативно-законодавчого забезпечення захисту правових та майнових інтересів учасників лізингової діяльності, бухгалтерського та податкового обліку даних операцій, механізмів банківського кредитування лізингодавців [6].

Висновки з проведеного дослідження. На сьогоднішній день ринок лізингу в Україні перебуває на стадії становлення, очевидним є збільшення обсягів лізингових операцій, основна вартість лізингових угод припадає на транспорт і сільське господарство. Основними причинами нерозвиненості лізингових послуг при фінансуванні бізнесу є застаріле законодавство, яке регулює небанківський сектор, незначний досвід та недостатній рівень фінансових знань підприємців.

Для розвитку ринку лізингових послуг необхідним є формування сприятливої нормативно-законодавчої бази, створення державних програм стимулювання лізингу, зниження вартість лізингових послуг, підвищення платоспроможності споживачів лізингових послуг, розвиток інфраструктури ринку лізингу, підвищення рівня кваліфікації персоналу та обізнаності з питань лізингу серед громадян та представників малого і середнього бізнесу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.nfp.gov.ua
3. Офіційний сайт Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.uul.com.ua>
4. Рейтинг лізингових компаній за результатами першого півріччя 2016 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://sites.google.com/site/finansidem/novini-ta-podiie/rejtinglizingovihkompanijzarezultatamipersogopivricca2012>
5. Новини лізингового ринку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.uul.com.ua/press/leasnews/>
6. Нетудихата К.Л. Аналіз динаміки розвитку лізингу в Україні / К.Л. Нетудихата // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. - 2015. - Вип. 12. - С. 210-214.
7. Лізинг в Україні – 2016 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://finpost.com.ua/news/2401>
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів)» від 07.12.2016 р. № 913 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-п>
9. Проект закону України «Про фінансовий лізинг» від 19.04.2017 № 6395 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/JH4XN00A.html
10. Драбовський А.Г. Лізинг як альтернативна форма фінансування та інвестування в сучасних умовах [Електронний ресурс] / А.Г. Драбовський //

Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – №3. – С. 65–72. - Режим доступу:
<http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/721.pdf>

REFERENCES:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), Commercial Code of Ukraine. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 25 January 2017).
2. Natsionalna komisiia, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh [National Commission for the regulation of financial services markets]. Available at: www.nfp.gov.ua (Accessed 25 January 2017).
3. Asotsiatsiia «Ukrainske obiednannia lizynhodavtsiv» [Ukrainian Association of Lessors]. Available at: <http://www.uul.com.ua> (Accessed 25 January 2017).
4. Reitynh lizynhovyykh kompanii za rezultatamy pershoho pivrichchia 2016 [Rating of leasing companies by results of the first half of 2016]. Available at: <https://sites.google.com/site/finansidem/novini-ta-podiie/rejtinglizingovih-kompanijzarezultatamipersogopivricca2012> (Accessed 25 January 2017).
5. Novyny lizynhovoho rynku [News of the leasing market]. - Available at: <http://www.uul.com.ua/press/leasnews/> (Accessed 25 January 2017).
6. Netudykhata K.L. (2015) Analiz dynamiky rozvytku lizynhu v Ukraini [Analysis of the leasing development dynamics in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Ekonomika i menedzhment*, vol. 12, pp. 210-214.
7. FinPost (2017) Lizynh v Ukraini – 2016 [Leasing in Ukraine – 2016]. Available at: <https://finpost.com.ua/news/2401> (Accessed 25 January 2017).
8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “ On approval of Licensing conditions for the conduct of economic activities for the financial services provision (except for professional activities in the securities market)”. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-п> (Accessed 25 January 2017).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), Draft Law of Ukraine “About financial leasing”. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH4XN00A.html (Accessed 25 January 2017).

10. Drabovskyi A.H. (2012) Lizynh yak alternatyvna forma finansuvannia ta investuvannia v suchasnykh umovakh [Leasing as an alternative form of financing and investment in modern conditions]. *Zbirnyk naukovykh prats VNAU*, vol. 3, pp. 65–72.

Borysiuk I.O.

PhD in Economics, Associate professor of the Department of Economics,
National Aviation University

Tsybul'ska A.S.,

student, National Aviation University, Kyiv, Ukraine

ANALYSIS OF THE LEASING SERVICES MARKET IN UKRAINE

For today, leasing is one of the most promising and effective tools for financing enterprises investments, which helps to upgrade the outdated material and technical base of business entities, obtaining access to the latest machines and modern technologies at a relatively low price, the development of small and medium enterprises.

Analyzed main indicators characterizing the provision of financial leasing services in Ukraine: number of legal entities - lessors and financial companies providing financial leasing services in Ukraine; the amount and value of financial lease agreements concluded by legal entities and financial companies; the value of financial leasing contracts by branches, their term of operation, equipment, sources of leasing operations financing.

The main trends that determine the development of the leasing market in Ukraine are: reducing the number of leasing companies that are actively financing deals; focusing on the effective administration of an existing portfolio and maximizing

the return of previously invested financial resources; the agrarian sector and the transport industry as the main clients of leasing companies; conclusion of agreements on single and high-liquid items (agricultural machinery, cars); cooperation exclusively with stable companies, which have been successfully operating in the market for at least 3 years.

The main obstacles to development and effective use of leasing to finance the needs of Ukrainian business can be called as discriminatory taxation, including VAT after seizing items of leasing; outdated regulatory framework for leasing; disadvantages of the judicial system, allowing the debtor to use the car without payment; activity on the market of fraudsters, who make themselves professional leasing companies; the absence of privileges for the formation of leasing in the financial services market.

To enhance the activity of leasing companies and improve the situation on the leasing services market in Ukraine, it is necessary to improve the legislative framework and its harmonization with international norms, to create state incentive programs for leasing, reduce the cost of leasing services, increase the solvency of consumers leasing services, develop the infrastructure of the leasing market, improve the level of personnel qualification and awareness of leasing issues among citizens and representatives of small and medium businesses.